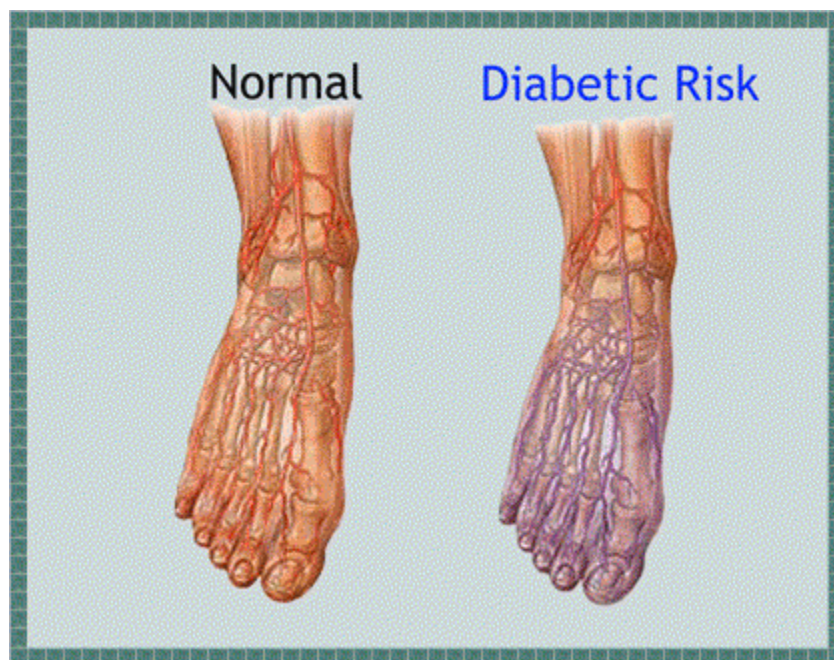

DIJABETIČKO STOPALO

MT Admir Nikšić
MT Amina Brulić-Muratović

DEFINICIJA

- ***Prema definiciji Svjetske zdravstvene organizacije:*** Dijabetičko stopalo je ono stopalo koje je narušenog funkcionalnog integriteta zbog infekcija, rana i razaranja tkiva, te oštećenja živaca i bolesti krvnih žila nogu.
- Dijabetičko stopalo je skup različitih pojava i poremećaja koji se ispoljavaju na stopalu kod osoba oboljelih od dijabetesa, a posljedica su oštećenja perifernih nerava i krvnih sudova.

NASTANAK DIJABETIČKOG STOPALA

- Svjetska zdravstvena organizacija svrstava dijabetes u kardiovaskulane bolesti, tj. bolesti krvnih sudova kao njenu osnovnu komplikaciju. Zbog toga je važna prevencija krvnih sudova kod osoba oboljelih od dijabetesa.
- Dijabetično stopalo se izdvaja i kao posebna komplikacija zbog složenosti svog nastanka. To je, zapravo, hronična komplikacija dijabetesa, a rezultat je sadjejtva periferne neuropatije i angiopatije.

Prosječna učestalost dijabetičkog stopala iznosi 15 % u odnosu na ostala diabetička oboljenja.

FAKTORI NASTANKA DIJABETIČKOG STOPALA

- Loša regulacija šećerne bolesti
- Neuropatija
- Angiopatija
- Deformitet stopala
- Infekcije iz okoline – loša higijena stopala
- Kombinirani razlozi

ZNACI OŠTEĆENJA NERAVA

- Neosjetljivost na toplotu i bol
- Peckanje
- Osjećaj hladnoće (iako su noge tople)
- Grčevi u listovima u mirovanju
- Bolovi u mirovanju (noću)
- Suha i perutava koža
- Bezbolne kurije oči
- Bezbolne rane
- Natekle noge
- Rožnati žuljevi
- Deformacije stopala
- Najčešće nastaju ulkusi.

Mjesta nastanka ulkusa

Wagner-Meggitova klasifikacija diabetičnog stopala

- **Stepen 0** – nema oštećenja kože, postoje deformiteti stopala, senzorna i motorna neuropatija
- **Stepen 1** – površna ulceracija
 - 1A – čista
 - 1B – inficirana
- **Stepen 2** – duboka ulceracija, penetrira do tetive, zgloba ili kosti
 - 2A – čista
 - 2B – inficirana
- **Stepen 3** – duboki apsces u plantarnom prostoru, tetivnim ovojnica, osteomijelitis i/ili septički artritis
 - 3A – akutni apsces
 - 3B – kronični apsces
- **Stepen 4** – gangrena koja zahvaća jedan ili više prstiju ili difuzno prednji dio stopala
 - 4A – suha gangrena
 - 4B – vlažna gangrena
- **Stepen 5** – gangrena koja zahvaća cijelo stopalo

LIJEČENJE

- Prvi korak u liječenju dijabetičara s komplikacijama bolesti stopala je stabilizacija bolesnika, odnosno kontrola dijabetesa, tj. normalizacija glukoze u krvi; zatim zbrinjavanje komplikacija hronične bubrežne bolesti i prisutnih hroničnih infekcija. Tek nakon normalizacije općeg stanja organizma može se uspješno pristupiti liječenju komplikacija na stopalu.

STEPEN 0 - LIJEČENJE

Liječenje obuhvata preventivni tretman koji uključuje detaljnu edukaciju bolesnika i njegove porodice, sprječavanje i smanjivanje pritiska mekih tkiva u tzv. područjima visokog rizika posebnom ortopedskom obućom.

Wagner Classification of Diabetic Foot Ulcer (DFU)

Grade 0

- Preulcer stage
- Skin is intact
- Redness of skin
- Calluses
- Bony deformities

It Can be prevented
It should be reassessed
Annually

STEPEN 1 - LIJEČENJE

Inficirane površinske ulceracije zahtijevaju sistemsku terapiju antibioticima (prema antibiogramu), te svakodnevnu toaletu i previjanje ulceracije 2 do 3 x dnevno.

STEPEN 2 - LIJEČENJE

Liječenje dubokih ulceracija obuhvaća sistemsku primjenu ciljanih antibiotika (antibiogram) i svakodnevno čišćenje ulceracije antiseptičkim otopinama.

Wagner Classification of DFU

Grade 2

- Deep ulceration
- Visible Tendon, or bone in wound

Aggressive treatment is must

STEPEN 3 -LIJEČENJE

Liječenje akutnog dubokog apscesa obuhvata imobilizaciju, elevaciju (podizanje) noge, parenteralnu antibiotsku terapiju, te kontrolu šećerne bolesti.

Kod hroničnog stadija često je potrebna parcijalna amputacija stopala uz dugotrajno ispiranje antibiotskom otopinom.

STEPEN 4 - LIJEČENJE

Dijabetičko stopalo stepena 4A odnosi se na suhu, a 4B na vlažnu inficiranu gangrenu. U oba slučaja nužno je učiniti hirurški postupak parcijalne amputacije stopala.

<http://www.ddcfoot.com/nwc.html>

STEPEN 5 - LIJEČENJE

Kada se gangrena proširi i na stražnji dio stopala, potrebno je uraditi amputaciju na višem nivou, tj. u području potkoljenice, koljena ili natkoljenice.

PREVENCIJA

Osnovna načela higijene stopala:

- svakodnevni pregled stopala
- svakodnevno pranje stopala
- utrljavanje krema
- redovno i pažljivo rezanje noktiju
- adekvatna obuća

Samopregled stopala

- ✓ svakodnevno pregledavanje, posebno tabana, noktiju i prostora među nožnim prstima.
- ✓ kod pregleda treba upotrijebiti ogledalo za teže dostupna područja ili pregled obaviti uz pomoć ukućana.
- ✓ posebno treba obratiti pažnju na crvenilo, otok, natiske i ranice, te se kod bilo kakve promjene odmah javiti liječniku. Promjene ne rješavati samostalno.

Njega stopala

- ✓ svakodnevno pranje netvrdim sapunima u mlakoj vodi (temperatura ne smije biti niža od 37° C, što treba provjeriti laktom) brisanje mekim peškirima, bez trljanja, posebno područje između nožnih prstiju.
- ✓ pravilno rezanje noktiju (rezati ravno, ne prekratko i na rubovima ravno, bez zaobljavanja).
- ✓ nanošenje hidratantnih krema na kožu, ali ne između nožnih prstiju.
- ✓ raditi lagane vježbe stopala za bolju cirkulaciju (pomicati prste naprijed-nazad, raditi kružne pokrete u skočnom zglobu).

LITERATURA

1. Dijabetičko stopalo. Simpozijum sa međunarodnim sudjelovanjem. Acta Med Croatica 2010;64(suppl. 1):1-148.
2. Avdić M, Švrakić S, Peševski Z, Bajramović E, Jahić E. Vodič za njegu dijabetičnog stopala. Sarajevo : Ministarstvo zdravstva Kantona Sarajevo, Institut za naučnoistraživački rad i razvoj Kliničkog centra Univerziteta u Sarajevu; 2009.